

Sak 09/2020

Saksfremlegg til styret i Sykehusinnkjøp HF

Orientering om møljøpolicy i Sykehusinnkjøp HF

Møtedato:	30. januar 2020	
Tidligere behandlet i styret/saksnr.		
Type sak (orienteringssak, diskusjonssak, beslutningssak, temasak)	Orienteringssak	
Saksbehandler	Trude Ertresvåg	
Offentlig eller unntatt offentlighet/paragraf		

Styret i Sykehusinnkjøp HF inviteres til å treffe følgende vedtak

1. Styret i Sykehusinnkjøp HF tar saken til orientering.

Vadsø, 22. januar 2020

Kjetil M. Istad
Administrerende direktør

1. Hva saken gjelder

I denne saken redegjør administrerende direktør for Sykehusinnkjøp HF sin nye miljøpolicy. Medarbeiderne i den enkelte divisjon har fått opplæring i bruk av miljøpolicyen gjennom 2019, og denne vil være viktig for å sikre at miljø og klima er en integrert del av det operative anskaffelsesarbeidet.

2. Hovedpunkter i miljøpolicy for anskaffelser

Involvering av helseforetak og oppfølging av oppdragsdokument

Helseforetakene og leverandørmarkedet ble konsultert i utarbeidelse av miljøpolicy og disse skal inviteres til å gi innspill når policy revideres for å sikre at den er effektiv og relevant. Administrerende direktør vil i den forbindelse understreke at dette er en første versjon av miljøpolicy, og at det vil være behov for en videreutvikling og revisjon av dokumentet. En slik utvikling må skje i nært samarbeid med både helseforetakene og leverandørmarkedet.

Sykehusinnkjøps miljøpolicy skal, i tillegg til å reflektere foretakenes miljø- og klimaprioriteringer, sørge for at det stilles krav i anskaffelser som bidrar til å nå [nasjonale miljømål](#). Dette er i tråd med oppdragsdokument i 2017 hvor det understrekes at «(G)jennom krav stilt i tidligere oppdragsdokument har helseforetaket blitt bedt om å sikre en helhetlig tilnærming i sitt arbeid for å følge opp blant annet de nasjonale miljø- og klimamålene.» (s. 6). Særlig relevant er følgende:

- Miljømål 4.1. Forurensing skal ikke skade helse og miljø
- Miljømål 4.2. Utslipp av helse og miljøskadelige stoffer skal stanses
- Miljømål 4.3. Veksten i mengden avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten, og ressursene i avfallet utnyttes best mulig gjennom materialgjenvinning og energiutnyttelse
- Miljømål 5.3. Norge skal være klimanøytralt i 2030.

Basert på dette, er det lagt inn tre hovedmål i miljøpolicy:

1. Fase ut eller redusere helse- og miljøskadelige stoffer i produkter eller tjenester til sykehusene.
2. Redusere miljø- og klimapåvirkningen til et minimum gjennom hele livssyklusen til avtaleprodukter og tjenester.
3. Stille tydelige og forutsigbare miljøkrav for å fremme miljøarbeid i produkter og produksjonskjede.

Standardisering og forutsigbarhet for leverandørmarkedet

For at leverandører skal kunne vite hvilke spilleregler som gjelder i offentlige anskaffelser, skal Sykehusinnkjøp benytte offentlige kriteriesett og anerkjente miljømerker så langt som mulig. Det er effektiv tidsbruk for vår organisasjon og forutsigbart for leverandørmarkedet. Det gir større effekt å enes om krav fra offentlig sektor enn at tusener av offentlige innkjøpsenheter utvikler egne krav.

Prioritering av produkter eller tjenester med miljømerke type 1 (dvs. merker som vurderer hele livssyklusen) bidrar til nasjonalt miljømål 5 klima. Det svarer også på føringer fra tre av helseregionene - Helse Vest, Helse Sør-Øst og Helse Midt-Norge – som gjennom medlemskap i [Nettverk for miljømerket innkjøp](#) er forpliktet til å øke innkjøp av miljømerkede produkter.

Utvikle miljøkrav med sammenligbare innkjøpere

I kategorier hvor det ikke finnes tilgjengelige miljømerker eller offentlige kriteriesett, skal Sykehusinnkjøp samarbeide med sammenlignbare innkjøpere for å stille likelydende krav til markedet.

Sykehusinnkjøp har en samarbeidsavtale med Sverige og Finland. Det er særlig tett samarbeid mellom Sykehusinnkjøp og Stockholm läns landsting, Västra Götaland Regionen og nasjonal koordinator for miljø i Sverige. Sykehusinnkjøp er en pådriver for felles nordiske kjemikaliekrav og emballasjekrav, som skal på høring til leverandørmarkedet vår 2020. Miljøleder i Sykehusinnkjøp er i dialog med miljølederne på helseforetakene om arbeidet med nordisk standardisering. Substitusjon av farlige kjemikalier er høyt prioritert av foretakene, både av hensyn til pasienter og egne ansatte. Sykehusinnkjøp samarbeider med de regionale miljøfaggruppene, deltar på miljø- og klimaforum og i det nasjonale samarbeidsutvalget for miljø.

Krav til prosjektledere

Miljøpolicy gir utgangspunktet for kravene som administrerende direktør forventer at medarbeiderne benytter i anskaffelser. Standardisering innen kategorier på tvers av divisjoner bidrar til lik kvalitet i miljøarbeidet til alle foretak. En bærebjelke i miljøpolicy er behovet for tett kontakt med markedet for å kunne stille relevante krav i anskaffelser.

Helse- og miljøskadelige stoffer

For helseforetakene er det særlig viktig at Sykehusinnkjøp jobber med å bytte ut eller redusere (substituere) farlige stoffer i produkter som er invasive, kommer i kontakt med pasienter eller stoffer som kan være farlige for personene som jobber med dem eller lager dem. Utfasing eller reduksjon av helse- og miljøskadelige stoffer bidrar til nasjonalt miljømål 4 forurensing.

Dagens regulering av farlige kjemikalier i medisinsk utstyr (produkter) er ikke tilstrekkelig for sykehusenes behov. Se vedlegg 1 Bakgrunn. Her er det detaljer om hvorfor det er nødvendig med en egen liste og hvilke bekymringer den ivaretar.

Denne listen - *Annex 2 Substitusjon av helse- og miljøskadelige stoffer* – viser hvilke stoffer som ikke tillates i produkter, med mindre det ikke finnes tryggere eller tilgjengelige alternativer:

- Stoffer med svært alvorlige egenskaper (stoffer på kandidatlisten)
- Ftalater (f.eks. DEHP), polyvinylklorid (PVC), bisfenoler, lateks og antimikrobielle/antibakterielle stoffer.

3. Opplæring

Opplæring i miljøpolicy ble gjort etter invitasjon fra divisjonene, som innebar at divisjonene som ønsket opplæring tidlig, raskt implementerte kravene i policy. For enkelte divisjoner vil kravene først komme med i anskaffelser tidlig 2020.

Sykehusinnkjøp informerte om miljøpolicy på medlemsmøtet til leverandørorganisasjonen Melanor i september 2019 og har gjennomført en rekke møter med leverandører høst 2019 for å diskutere innhold i miljøpolicy og hva det innebærer for leverandører.

4. Svakheter i miljøpolicy som det skal arbeides med i 2020

Prosess for involvering av helseforetak må konkretiseres

Det er nødvendig å konkretisere hvordan Sykehusinnkjøp skal samarbeide med foretakene om innholdet i miljøpolicy. Foretakene møter krav i ISO 14001-standarden om å utøve styring og påvirkning på miljø- og klimakrav i innkjøp. Denne problemstillingen må det arbeides videre med

sammen med helseforetakene, og samfunnsansvar, herunder miljø, bør bli et tema i de nye samarbeidsavtalene mellom helseforetakene og Sykehusinnkjøp HF.

Standardisering innenfor kategorier

Det bør utvikles mer kategorispesifikke krav og kriterier. Krav om bruk av offentlige kriteriesett og anerkjente miljømerker og de mer spesifikke kjemikaliekravene dekker mange, men ikke alle kategorier. Det er også nødvendig med bedre veiledning på bruk av krav om miljøledelse og -tiltak, hvor leverandører opplever stor variasjon i krav fra divisjonene.

Det pågår arbeid for å standardisere maler for anskaffelser som gjelder transport, inkludert miljø og klimakrav. Transport er den største kilden til klimagassutslipp i Norge. Dette er arbeid som bør prioriteres fremover. Det er naturlig å samarbeide med bl.a. Difi, som utvikler kriteriesett for transport, om underlag som kan brukes i markedsdialog.

Indikatorer og rapportering er ikke igangsatt

Miljøpolicy for anskaffelser legger opp til at det settes delmål med tilhørende indikatorer. Dette er foreløpig ikke gjennomført. Det foreslås å sette delmål pr. innkjøpskategori.

Flere forhold drar i retning av at målinger på aktuelle indikatorer bør igangsettes:

- Medlemskapsforpliktelsen i Nettverk for miljømerket innkjøp betyr at RHF-ene trenger informasjon om antall produkter som er miljømerket, og hvordan dette utvikler seg år for år. Helseforetakene vil dra nytte av den samme informasjonen ved å kunne sette mål for miljømerkede produkter som andel av sine innkjøp. Dette har vært etterspurt fra helseforetakene siden 2017, særlig Region Nord og Region Midt.
- I tillegg til å begrense produkter med farlige stoffer som er på avtale for sykehusene, er det nødvendig å gi sykehusene informasjon om hvilke produkter som fortsatt inneholder disse stoffene. Det gjør det mulig for sykehusene å vurdere bruken av disse produktene – og vurdere substitusjonsarbeidet i innkjøp. Substitusjon er en lovpålagt oppgave (arbeidsmiljøloven og produktkontrollloven). Det er også et område som de fleste helseforetak har flagget som en prioritet i sitt miljøstyringssystem, men som er vanskelig for helseforetaket å svare ut i møte med revisor på periodisk revisjon.
- Generelle indikatorer på miljø- og klimaarbeidet, som antall anskaffelser med relevante krav, bruk av vekting og leverandører med miljøledelsessystemer, er også informasjon ønsket av foretakene.

5. Anbefaling

Arbeidet med å implementere miljøpolicyen er kommet godt i gang i foretaket og det er gjennomført opplæring blant de ansatte. Det jobbes bra med problemstillingene knyttet til miljøpolicyen og det er god dialog mot helseforetakene og marked. Samtidig vurderes forbedringstiltak fortløpende slik at disse kan tas inn når miljøpolicy for anskaffelser etterhvert skal revideres.

Administrerende direktør anbefaler styret å ta saken til orientering.

Utrykte vedlegg

- [Miljøpolicy for anskaffelser](#)
- [Annex 2 Substitusjon av helse- og miljøskadelige stoffer](#)

Trykte vedlegg

- Vedlegg 1 Bakgrunn